Haagse Vogelbescherming

De Wulp

51e jaargang nr. 3 - augustus 2020

De Wulp

51e jaargang, nr. 3, augustus 2020

COLOFON
De Wulp is een kwartaaluitgave van de Haagse Vogelbescherming die gratis wordt toegezonden aan de leden.

HVB digitaal
www.haagsevogels.nl
www.vogelopvangdewulp.nl
www.facebook.com/vogelopvangdewulp/
www.facebook.com/HaagseVogels/

Fotografie
Adri de Groot, Rogier Mos, Boudewijn Schreiner, Marco Simonis, Vincent van der Spek, Vogelopvang De Wulp, André Kommer, Han Mikkers, Eduard Opperman, Idde Lammers, Floris de Boer, Foeke Zeilstra e.a.

Kopij
Inleveren artikelen voor De Wulp zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk op 15 oktober 2020.

Redactie
Foeke Zeilstra
Loes Loorij (corrector)
E-mail: *dewulp@gmail.com*

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te redigeren, in te korten of niet te plaatsen. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdragen. Publicatie betekent niet dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de vereniging weergeven.

Foto's
Wat betreft ingezonden foto's geldt het volgende. De keus van foto's ligt bij de redactie. De kwaliteit en de beschikbare ruimte bepalen of ze wel of niet worden geplaatst. Incidenteel zullen foto's worden bijgesneden. Foto's met toevoegingen in de foto zoals namen, copyright-tekens e.d. worden niet geplaatst. De namen van de fotografen worden in het colofon vermeld.

Vormgeving en druk
Pasmans Drukkerij Den Haag
Oplage: 1100 exemplaren

De Wulp wordt gedrukt op chloor- en zuurvrij papier dat tevens FSC-gecertificeerd is.

Foto voorpagina: *draaihals*
gefotografeerd door Boudewijn Schreiner

Inhoud

3 Van de voorzitter

4 De oudste wulp van Europa broedt in Nederland!
Gerrit Gerritsen

7 De Haagse Vogelbescherming 95 jaar Deel 2: de periode 1946-1990
Frederik Hoogerhoud

11 Inventarisatierapport 2019 eerdaags beschikbaar

12 Vogels van de Nederlandse Rode Lijst: de buidelmees
Tom Loorij

14 Een fantastische foto....
Hans Elders

17 Column - De Nieuwe Driemanspolder
Idde Lammers

18 CEL-excursies

20 Live vogels kijken vanuit uw luie stoel?
Nestkastenteam HVB komt met iets nieuws

22 De houtduif, een grauwe vogel met kleurrijke kanten
Wim Kooij

24 Vogelopvang De Wulp: Opvang in Coronatijd - *Sharon Lexmond*

26 Wandelen door de tijd in de Horsten
Wim Kooij

30 Roodborsttapuit, wat is dat nou voor naam?
Floris de Boer

32 Veldwaarnemingen: Vogels kijken in Voorburg
Wim Kooij

35 Verenigingswinkel en contactgegevens

Welkom nieuwe leden!

J. van Wijk, Den Haag
M. van Rooijen, Zoetermeer
H. van Oel, Den Haag
C.A.H. Sies, Den Haag
D. Hilgers, Den Haag
E.A. Eijssen, Den Haag

Van de voorzitter

Het zal niemand zijn ontgaan dat we nog steeds te maken hebben met een pandemie die onze planeet in zijn greep houdt. Ik hoop van harte dat u - of iemand in uw naaste omgeving – niet bent getroffen. Ook de Haagse Vogelbescherming heeft rekening moeten houden met veranderende omstandigheden waarvan de duur nog niet is te overzien.

Veel van onze werkzaamheden konden gelukkig worden voortgezet. Dat gold echter dit voorjaar niet voor vergaderingen, open dagen, cursussen, excursies en lezingen. Er zijn dus duidelijk HVB-afdelingen die ernstig worden gehinderd in hun activiteiten. Positief is dat we het gedurfd hebben om in deze Wulp weer een CEL excursieprogramma voor het komende najaar op te nemen. Gelukkig kon er dit voorjaar ondanks alle corona beperkingen toch nog veel werk worden verzet. Graag noem ik enkele activiteiten die de afgelopen tijd hebben plaatsgevonden.

De afdeling Veldwerk kon het afgelopen voorjaar haar belangrijke taken blijven uitvoeren. Ook de Vogelopvang bleef goed functioneren, weliswaar met de vereiste aanpassingen in werkroosters, maar toch! En dat ook nog eens in de topdrukte tijdens en direct na het broedseizoen!

Veel tijd is besteed aan het aanleggen van een flinke voorraad van ons brede assortiment vogelhuisjes. Op de afdeling 'nestkasten' zijn ook innovatieve activiteiten ontplooid. We kunnen nu een vogelnestkastje met ingebouwde camera aanbieden! Ook hebben we speciale nieuwe 'bollen' om kleine zangvogels te kunnen voeren zonder dat 'de grote, brutale jongens' al het voer wegpikken. Dit laatstgenoemde voedersysteem is van roestvrij staal en wordt nu in de praktijk getest.

Enkele grotere projecten zijn in een vergevorderd stadium. Over het scholenproject en een programma om vogelhuisjes in de wijken te promoten, zullen we u in de komende tijd uitgebreid informeren.

Een bijzonder project was *De Boomkruiper,* een houten gebouwtje dat door de HVB wordt gebruikt voor vergaderingen, opslagruimte en werkplaats. Door achterstallig onderhoud aan het verfwerk - de achterzijde was voor een groot deel weggerot - moest er om erger te voorkomen, fors worden ingegrepen. Dit werk is inmiddels succesvol afgerond. En passant is ook het onkruid rondom de Boomkruiper verwijderd waardoor er tot onze verrassing een bijna anderhalve meter breed tegelpad tevoorschijn kwam.

Het beheer van de financiën kon gelukkig ongehinderd doorgang vinden. Onze onvolprezen penningmeester maakt regelmatig - door het bestuur zeer gewaardeerde - financiële overzichten op basis van een stipt bijgehouden financiële administratie. Ook was er de noodzakelijke aandacht van ondergetekende voor de aanvaarding van legaten en erfenissen. Soms is de situatie complex. Eén zaak vergde vele tientallen uren voordat ze was afgehandeld. Verder hebben we een kritische blik geworpen op de diverse heffingen die ons van overheidswege worden opgelegd. Eén geval hebben we voorgelegd aan de rechter in de hoop dat we tot een verlaging van structurele kosten bij de Vogelopvang kunnen komen.

En dan, *last but not least:* de HVB heeft een aantal goede en trouwe schrijvers. Ze zorgen ieder kwartaal voor een rijkgeschakeerde, kleurige Wulp. Ter promotie van het werk van de HVB worden regelmatig artikelen op onze goed bezochte Facebookpagina gepubliceerd verlucht met de prachtige foto's die Adri de Groot belangeloos beschikbaar stelt. Positieve reacties krijgen we ook op onze vaste rubriek in het wijkblad Benoordenhout.

Al met al durf ik de stelling aan dat de HVB goed op koers ligt. Laat ik afronden met het uitspreken van de hoop dat u ondanks alle ons opgelegde beperkingen, een fijne zomer heeft en volop zult genieten van onze vogels.

***Hans Elders**, voorzitter*

De oudste wulp van Europa broedt in Nederland!

Gerrit Gerritsen is weidevogelman en -beschermer. Tot zijn pensionering eerder dit jaar, werkte hij voor Vogelbescherming Nederland. Op 11 juli 2019 deed hij in het Overijsselse Dalfserveld een bijzondere ontdekking: hij trof er een wulp aan die hij in de jaren 80 zelf had geringd! Het verhaal krijgt in het voorjaar van 2020 een bijzonder staartje...

Gerrit: 'Deze wulp had twee jongen. Toen ik de jongen een kleurring om deed, zag ik dat hun vader ook geringd was. Ik heb snel de telescoop opgezet om de zeven cijfers van de ring af te lezen. Maar omdat de wulp steeds bewoog, kwam ik niet verder dan de eerste vijf cijfers van de zeven. Thuis heb ik snel de ringadministratie bekeken en ja hoor! Ik had deze man als kuiken geringd in 1987 of 1988, maar voor de precieze geboortedatum moest ik het hele ringnummer kennen'.

Een heel jaar wachten

'In 2019 kreeg ik de wulp niet meer te zien dus het werd wachten op zijn terugkeer in 2020. Begin maart van dit jaar vond ik hem gelukkig terug op zijn oude stek, maar steeds lukte het niet zijn hele ringnummer af te lezen. Bij mijn zesde bezoek op 19 mei liep hij met zijn vrouw en een kuiken van vijf dagen oud dicht bij de weg. Ik heb het kuiken geringd én ik kon eindelijk het hele nummer aflezen. Wat bleek? Ik had deze man 32 jaar geleden als kuiken geringd in buurgemeente Staphorst, zeven kilometer naar het noordwesten. Geweldig dat hij nog leeft en ook nog steeds broedt!'

De oudste wulp van Europa

Opa breekt record

'Sinds 1970 wordt een lijst bijgehouden van de oudste individuen per vogelsoort. Op de laatste versie van 2017 stond 31 jaar en 10 maanden als de hoogste leeftijd voor een wulp. Deze Overijsselse wulp breekt dus het Europese record met 2 maanden! Maar het is meer dan een leuk weetje. In de afgelopen eeuw werd de wulp van heide- en duinvogel weidevogel. Aanvankelijk een goede keuze maar inmiddels hebben wulpen het daar net

zo moeilijk als de andere weidevogels. Ze vliegen in het moderne graslandschap tegen een file van problemen aan: bloemrijke graslanden werden raaigrasakkers die te vroeg en te vaak worden gemaaid en ze verliezen veel eieren en kuikens aan predatoren als vossen, steenmarters en buizerds. Door deze problemen raken we in Overijssel ieder jaar 2% van de wulpen kwijt'.

Vrijwilligers helpen de wulp

'Om de wulp te behouden, worden in West-Overijssel zoveel mogelijk nesten gezocht door vrijwilligers. Om nestpredatie - vooral door vossen - te voorkomen worden steeds meer nesten met schrikdraad beschermd. Zo wordt het nestsucces verdubbeld. Lastiger is het om daarna de kuikens te beschermen want die verlaten direct na de geboorte het nest en gaan met de ouders op zoek naar bloemrijk en ongemaaid grasland met veel insecten. En dat wordt steeds schaarser'.

Stoere wulp

'Ik werd er stil van dat deze stoere wulp al 32 jaar met al die problemen weet om te gaan; en dan heb ik het nog niet eens gehad over Franse jagers die tot voor kort wulpen schoten en de hoogspanningsleiding en windmolens die in zijn broedgebied werden gebouwd. Hij is net weer vertrokken naar zijn onbekende winterverblijf. Ik hoop ook volgend voorjaar zijn prachtige baltsroep te horen!'

Gerrit Gerritsen is weidevogelonderzoeker en -beschermer, met name de grutto en de wulp hebben zijn warme belangstelling. Hij werkte 33 jaar voor de provincie Overijssel en daarna, tot zijn pensioen in 2020, bij Vogelbescherming Nederland. Dit verhaal verscheen eerder op de site van VBN.

Het kuiken van de oude wulp

Schenken of nalaten aan de Haagse Vogelbescherming

De Haagse Vogelbescherming ontvangt op generlei wijze subsidie voor haar werk en is dus afhankelijk van de contributies en giften van haar leden.

Als u van mening bent dat ons werk voor de opvang van vogels waardevol is, dan vragen wij u ons financieel te ondersteunen. U kunt dat doen door een (periodieke) schenking of door de Haagse Vogelbescherming in uw testament op te nemen.

De HVB is een non-profit organisatie met ANBI-status. Dat wil zeggen dat giften en legaten doorgaans aftrekbaar zijn voor de belasting.

Uitgebreide informatie over schenkingen vindt u op onze website: www.haagsevogels.nl onder het kopje *Schenken bij Vereniging*.

U kunt voor meer informatie contact opnemen met onze penningmeester, de heer Rob de Jong (telefoon 070 - 352 2940); hij helpt u graag verder.

Welkom in ons 'heidehuisje' met een eigen kijkhut in het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.'
Nieuw is een laadpaal voor elektrische auto's. www.heidehuisje.nl 06-81525089

De Bomenkapper

De Bomenkapper kapt of snoeit uw boom veilig, voor een vriendelijke prijs en met aandacht voor het dierleven in uw tuin.

De Bomenkapper:
- kan voor u takkenrillen en houtstapels bouwen
- gebruikt alleen milieuvriendelijke brandstof en olie
- geeft ecologisch advies bij de keuze van een nieuwe boom en kan deze ook voor u planten.

Voor gratis en vrijblijvend advies over de mogelijkheden en een prijsopgave, neem contact op met

Peter Waenink
06 - 13752132
070 - 7852161

www.bomenkapper.nl **info@bomenkapper.nl**

De Haagse Vogelbescherming 95 jaar

Deel 2, de periode 1946 – 1990

DOOR FREDERIK HOOGERHOUD

In deze periode ondergaat de vereniging grote veranderingen. Niet alleen wordt het bestuur democratischer, ook de communicatie naar de leden verbetert. Het verenigingsblad 'De Wulp' ziet het levenslicht. De vogelwacht onder de bezielende leiding van Henk van Dongen, bestaat 10 jaar.

We starten deze naoorlogse jaren met een strenge winter. Gesponsord door de Koninklijke familie en ondernemer Calvé en met inzet van de politie, worden er duizenden kilo's wintervoer over de stad verspreid. Het vogelasiel aan de Papegaailaan krijgt 1032 vogels aangeboden. Het ledental is inmiddels gegroeid naar 1643.
In 1958 nemen enkele leden het initiatief om een jeugdblaadje uit te brengen. 't Vogelaartje is de naam van de boreling. Het dan nog gestencilde tijdschriftje is niet alleen populair bij de HVB-jeugd, maar levert ook nieuwe leden op. De HVB groeit naar 1859 leden.
Het bestuur vergadert meestal drie maal per jaar. Het meeste werk wordt echter verzet door het driemanschap Van Dongen, Meijburg en Van 't Oever. De communicatie gaat per telefoon en brief. Rekwesten aan het gemeentebestuur resulteren in een harmonicahek rond het centrale deel van Marlot zodat hier een vogeltuin kan worden geëxploiteerd.

De jaren 60

In 1960 wordt burgemeester Kolfschoten beschermheer van de vereniging. Tijdens de jaarlijkse vogelwachtersvergadering in 1963 zijn alle 50 vogelwachters aanwezig. Omdat ik met succes het vogelwachtersexamen heb gehaald, word ik officieel toegelaten tot dit deskundige gezelschap. In 1966 wordt het boskavel 'De Vergroting' in Ockenburg officieel vogelrustgebied. In 1968 komt er voor het eerst een dame in het bestuur. Wil Laseur is conservator van Meermanno Westrenianum en gaat de functie van secretaris bekleden. De toch al beschermde Eendenkooi in het Zuiderpark krijgt tevens de status van vogelrustgebied.

Een jaar later, in 1969, viert dr. ir. Justinus Everhard Carrière zijn 40 jarig voorzitterschap. In zijn voorwoord voor de ALV van 1970, geeft hij aandacht aan de strekking van het boek 'Silent Spring'. Dat is tevens het thema voor het Natuurbeschermingsjaar (N70). De alarmerende boodschap van dit boek is dat plant- en diersoorten in rap tempo uitsterven, we moeten ons met hand en tand verzetten tegen de vele aantastingen van onze natuur. Zolang het economisch belang voorrang krijgt, is de natuur de klos. Gelukkig weten de natuurbeschermers de politiek te beïnvloeden en gaan vele grootschalige plannen de prullenbak of koelkast in. We moeten waakzaam blijven! We krijgen in 1970 eindelijk een eigen mededelingenblad: 'De Wulp'. Het gaat onze inmiddels 2321 leden meer

achtergrondinformatie bieden dan de vanaf de oprichting gepubliceerde excursielijst. De samengestelde 'Avifauna van Den Haag' uit 1964 door Kees Waldeck is inmiddels uitverkocht.

De woelige jaren 70

Vredenoord, Steenvoorde en Oosterbeek krijgen in 1971 een vogelrustgebied. Een jaar later wordt een deel van het Clingendaels 'Koeienland' als vogelrustgebied aan de vereniging toevertrouwd en aan de Westvlietweg de Buitenplaats Zeerust.

De Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON) word opgericht. Deze stichting gaat in de toekomst met beproefde Engelse methodes het vogelonderzoek in ons land coördineren. In 'Zeerust' word ons eerste eigen vogelasiel gebouwd.

Na 35 bestuursjaren moeten we afscheid nemen van onze bevlogen en zeer deskundige vogelwachtoprichter Henk van Dongen. Al gauw zal blijken dat hij een sterk bindende factor was in onze vereniging. In 1974 wordt hij ernstig ziek en komt te overlijden.

Het 50-jarig jubileum van onze vereniging in 1975 wordt verstoord door een conflict tussen het bestuur en de vogelasielhouder van Zeerust. De draconische aanpak van het bestuur om het conflict op te lossen brengt een groep van '40 verontruste leden' ertoe om een bijzondere ledenvergadering uit te roepen. Tijdens deze vergadering werd met minimale meerderheid een motie van wantrouwen tegen het bestuur aangenomen. Afgesproken wordt dat er altijd één lid van de groep van 40 in het bestuur vertegenwoordigd zal zijn.
De nuchtere en zakelijke inbreng van Henk van Dongen werd node gemist. De eigenaren van Zeerust vonden in de gang van zaken aanleiding om de overeenkomst met de HVB betreffende asiellocatie en het beheer van het vogelrustgebied op te zeggen.
Een nieuwe en modernere koers was aan de orde. In de extra ALV werden twee nieuwe besturen voorgesteld, een behoudende groep onder aanvoering van Toon Renes en een meer op actie gerichte groep onder leiding van Hugh Gallacher. De groep Renes kreeg de voorkeur en de groep Gallacher stichtte in datzelfde jaar 'Kritisch Faunabeheer'. De mensen uit deze groep bleven overigens actief in de HVB.

In dat jaar wordt de eerste Gouden Wulp uitgereikt aan 'stille werkers op de achtergrond'. De belangrijkste vogelopvang gaat met vergunning naar de familie de Groot aan de Cornelie van Zantenstraat. Met Bert Drost en Ed de Meijer gaan we op zoek naar een bouwlocatie voor een nieuw vogelasiel, de financiën zijn echter zeer beperkt.

Jhr. mr. Dirk Jan de Geer neemt in 1978 het voorzitterschap over van de zieke Toon Renes. En ook al was Toon slechts kort onze 'vernieuwend voorzitter' stelt Bert Drost voor Toon tot erelid te benoemen. Dit voorstel wordt met klaterend applaus door de leden aangenomen.. Het bestuur komt dat jaar 15 maal samen. De HVB telt inmiddels 17 commissies en er wordt hard gewerkt aan verbetering van de statuten en van het huishoudelijk regelement. Ook wordt er gewerkt aan een beleidsplan. Het is duidelijk dat de HVB een opfrisbeurt nodig heeft. De meeuwenkolonie in de Oostduinen herbergt 3000 zilvermeeuwparen en 600 kleine mantelmeeuwen.

Foeke Zeilstra en Ed Hoogerhoud bouwen van resthout een degelijke hut in het Van Bylandtreservaat. Na ruim 35 jaar is dezelfde hut nog steeds in gebruik.

De jaren 80

Op verzoek van de gemeente Den Haag bouw ik in 1980 samen met Foeke Zeilstra een 'fatsoenlijke' observatiehut in het Gravin van Bylandt reservaat in Clingendael, waarvan ik dan al weer vijf jaar beheerder ben. Het bouwmateriaal komt van het gesloopte asiel aan de Westvlietweg. Het is tevens mijn beurt om 'de groep van 40' te vertegenwoordigen in het bestuur. Vaste hulp in het Van Bylandtreservaat is Noor Gietema, de eerste vrouwelijke vogelwachter.

De strijd om het natuurbehoud van de Meeslouwerpolder is in 1981 een hot item. Van de voorlopige vogelopvang in Meer en Bos horen we niets. Op 66-jarige leeftijd overlijdt in 1982 onze vogelfotograaf en ex-bestuurder Carl van 't Oever. Na 40 jaar stapt erelid André van der Laan uit het bestuur. Hij was al die jaren de schakel tussen de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor Den Haag e.o. en de HVB. De, sinds de oprichting, alsmaar groeiende bibliotheek wordt nu, wegens gebrek aan belangstelling, opgeheven. Samen met Tom Loorij doe ik de afwikkeling.

Via de informatietelefoon horen we dat steeds meer scholeksters de platte daken

van Den Haag als veilige broedlokatie beschouwen. Tom Loorij stelt een eerste gedragscode op om, conform de Vogelwet, de vogels in het broedseizoen te ontzien. Het samenwerkingsverband van de groene verenigingen 'De Groene Gordel' blijkt na enkele startpogingen in 1984 toch niet levensvatbaar. In 1985 bestaat de HVB 60 jaar. Onder supervisie van voorzitter Eric Wanders wordt er door een werkgroep onder leiding van Jan van Duijvendijk een symposium georganiseerd. In 1987 kunnen we eindelijk spreken van een goed geoutilleerd vogelasiel dat eerst 'Jan van Gent' heet. Grote drijfkracht is timmerman Jan Zwier die stug doorbouwt terwijl de ruzies van de bevlogen 'vogeldokters' hem om de oren vliegen.

Tom Loorij werpt zich in 1988 op om de reigerkolonie in Voorburg te redden. Hij zet een nieuw actiemiddel in: procederen. Met de Vogelwet in de hand is dit het ultieme middel om vogels te beschermen. Er is moed, doorzettingsvermogen en veel vogelkennis nodig om deze processen te starten, vol te houden en te winnen.

De voorgenomen bouw van de nieuwe Amerikaanse school in Reigersbergen weten we met man en macht te ontmoedigen en uiteindelijk te voorkomen. Later krijgt Reigersbergen de status: "Beschermd Stadsgezicht". De ambities van het bestuur voor actieve vogelbescherming gaan steeds verder, maar deskundige vrijwilligers om deze ambities waar te maken worden steeds zeldzamer.

1990 en verder...

Johan Huibregtse is in 1989 de nieuwe voorzitter geworden. Hij zit vol plannen die hij ook realiseert. De niet functionerende 'Groene Gordel' wordt in 1990 officieel opgeheven. Er is een voorstel om een milieucentrum op te richten dat een brug moet slaan tussen milieuorganisaties en de Gemeente. Dat wordt professioneler opgezet en houdt stand.

De gebruikelijke lijst van ondersteuners van de HVB is inmiddels zo groot dat we een algemeen dankwoord aan de 'niet genoemden' publiceren. Er ontstaat voor het eerst een discussie waarom veel vrijwilligers van de vogelopvang geen lid van de HVB zijn. Vage reden is dat vrijwilligers van het vogelasiel vaak maar tijdelijk betrokken zijn en geen vast lid willen worden. Daarop zijn natuurlijk vele uitzonderingen.

Inventarisatierapport 2019 eerdaags beschikbaar

Als de gedachte opkomt dat bij het 33ste inventarisatierapport het allemaal langzamerhand meer van hetzelfde begint te worden, is dat niet zo vreemd. Toch is het volstrekt onjuist. Ten eerste blijven de ontwikkelingen in het groen in Den Haag en omgeving flink in beweging en slagen de vogels er elk jaar opnieuw in ons te verrassen. Ten tweede omdat in het rapport ook terreinen aandacht krijgen die lang uit beeld zijn geweest of die zelfs niet eerder zijn geïnventariseerd. In deze laatste categorie valt Klein Zwitserland. Op speciaal verzoek van Staatsbosbeheer werd het groen rond de sportvelden geïnventariseerd. Ook de vogels op en rond de Haagsche Golf & Country Club krijgen aandacht. In beide gevallen is sprake van een gevarieerd palet aan vogelterritoria. Dat kan ook worden gezegd over de Harstenhoek/Boetveld.

Helaas is het niet overal rozengeur en maneschijn. Rust en Vreugd in Wassenaar en Clingendael zijn voor het eerst in lange tijd weer volledig onderzocht. Helaas signaleren we in beide gevallen zorgwekkende ontwikkelingen wat betreft de vogelstand. Voor het Westduinpark en de Bosjes van Poot geldt dat al weer enige tijd geen integrale inventarisatie had plaatsgevonden. In het rapport over 2019 vindt u de gegevens.
Het is interessant om te zien wat de beheersmatige ingrepen de laatste jaren hebben gedaan met de vogelstand. Op veel plekken (b)lijkt bovendien de toenemende recreatiedruk meer en meer een wissel te trekken, ook m.b.t. de toekomst wanneer het groenbeleid te wensen overlaat. Gelukkig zijn bij de HVB vogelreservaten in beheer, stiltegebieden waar een gemêleerde populatie telkens weer duidelijk maakt dat het van belang is dat deze intact blijven. Door de inzet van de beheerders en vrijwilligers is er elk jaar weer sprake van een spectaculair aantal territoria.

'Rood' blijft vanwege de bevolkingstoename telkens verder oprukken ten koste van het groen. Voor de meeste vogels is dat een inperking van hun leefgebied. Maar er zijn uitzonderingen. De zwarte roodstaart is juist uitermate content met plekken waar ge- of verbouwd wordt. In dit inventarisatierapport geven we extra aandacht aan deze soort. Reinder de Boer voerde in Den Haag en Rijswijk een min of meer complete inventarisatie uit en kwam met een verrassend hoog aantal territoria. Een prachtige vogel, maar zijn aanwezigheid is helaas wel een indicator voor ontwikkelingen waar we als vogelliefhebbers niet zo blij mee zijn.

Rond het verschijnen van deze Wulp staat ook het HVB-inventarisatierapport 2019 weer op onze site:
http://haagsevogels.nl/inventarisatie/

U vindt daar ook de rapporten van eerdere jaren.

Vogels van de Nederlandse Rode Lijst

DOOR TOM LOORIJ

Deel 38: de buidelmees

In De Wulp 51 nr. 1 van februari 2020 schreven Muriel en André Kommer een aardig verhaaltje over de door hen waargenomen buidelmezen. Ze vermeldden een aantal broedparen van 45 tot 75. Dat betrof dan de periode 2013-2015. Vroeger waren dat er beduidend meer. De enorme achteruitgang van de laatste decennia heeft gemaakt dat dit een van de zeven soorten is die als 'nieuw' op de Rode Lijst van 2016 zijn verschenen. Vijf daarvan beschreef ik eerder in deze reeks. En de zesde, onze 'eigen' wulp, kwam in 2019 uitvoerig aan bod in de artikelen in het kader van 'Het jaar van de wulp'.

Een uiterst polygaam vogeltje

Wie zou hebben vermoed dat bij zo'n klein opdondertje (hij weegt maar 9 gram) op zo'n uitgebreide schaal polygynandrie voorkomt? Polygynandrie wil zeggen dat één vrouwtje het met meer mannetjes doet (polyandrie) en de mannetjes veelwijverij of polygynie bedrijven. Bij heggenmussen zien we iets dergelijks, maar verder komt het in de vogelwereld maar zelden voor. Bij de buidelmees begint het liefdesspel ermee dat de man een nest begint maar dat niet helemaal afmaakt. Dan lokt hij er een vrouwtje naar toe en als het nest naar haar zin is, bouwen ze er samen de bekende slurf aan. Mevrouw legt de eitjes en dan zegt zij of hij 'tabé, zoek het broeden en het opvoeden van de jongen zelf uit, ik ga op zoek naar een leukere partner'. En als zij of hij die gevonden heeft, begint het hele spel opnieuw. Elke vrouw of man kan in één broedseizoen wel 5 tot 7 partners hebben. Maar ook komt het voor dat allebei de ouders het nest en de eitjes laten voor wat ze zijn en allebei op stap gaan om uit te kijken naar een nieuwe partner. Broedtrouw is dus iets wat bij buidelmezen niet bestaat. Het mag geen verwondering wekken dat 40% van de legsels nooit jongen oplevert...

Een vrij recente nieuwkomer

Buidelmezen werden voor het eerst gezien in Nederland in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw. Er waren toen een paar (soms zeer) verdachte broedpogingen, maar 100% bewezen werd er niets. Pas in 1981 werd het eerste broedgeval onomstotelijk vastgesteld in de provincie Groningen. Daarna nam de populatie gestaag toe en bereikte zijn hoogtepunt medio jaren 90 met ca. 250 paar. Kerngebieden waren het merengebied van Friesland, rond het IJsselmeer en de grote rivieren (Gelderse Poort).
Het is duidelijk dat er toen nog geen aanleiding was hem op de Rode Lijst van 1994 te plaatsen. Daarna nam de populatie sterk af, vooral na de eeuwwisseling. In 2004 was

de achteruitgang nog niet dusdanig groot om de soort al op de Rode Lijst te plaatsen. In 2009 werd door Sovon vastgesteld dat de achteruitgang wel erg hard ging en verscheen er zelfs een artikel over in Sovon-Nieuws*). Voor 2007 was het aantal broedparen namelijk nog maar op 50 tot 90 geschat. En daarna ging de daling versneld verder.

Kerngebieden werden een paar plassen rond de stad Groningen, het Ketelmeer en omgeving en de Biesbosch. Meestal broeden buidelmezen niet dicht bij elkaar. Alleen in het Ketelmeer kun je van een heuse kolonie spreken. Van de bovengenoemde 45 tot 75 paar zaten er 27 tot 34 in dat gebied op een kluitje. De nieuwste telgegevens wijzen erop dat die aantallen in 2018 niet meer gehaald zullen worden.

Geen duidelijke oorzaak van achteruitgang

De buidelmees is een van die zeldzame soorten waarvan de achteruitgang in ieder geval niet te wijten is aan veranderingen in de landbouw en het cultuurlandschap. De soort heeft namelijk moerassige gebieden nodig met struiken en lage bomen om zijn nest aan op te hangen. En het ligt waarschijnlijk ook niet aan het feit dat dit soort gebieden steeds minder in ons land voorkomen. Integendeel zou je bijna zeggen, want er is juist een toename door allerlei natuurontwikkelingsprojecten. Het is wel opvallend dat ze in gebieden waarin potentieel broedbiotoop in ruime mate aanwezig is, nagenoeg ontbreken. Denk aan de Oostvaardersplassen en de Weerribben. Dat roept de vraag op of deze soort soms eisen stelt aan zijn broedgebied die wij nog niet kennen. Aan toenemend gebrek aan voedsel of nestmateriaal kan het in ieder geval ook niet liggen. Kortom, de afname van het aantal buidelmezen stelt de vogelonderzoekers voorlopig voor raadsels.

Wortels in Oost Europa

De oorzaak moet waarschijnlijk buiten ons land worden gezocht. De vogel is van oorsprong een Oost-Europese soort die in de tweede helft van de vorige eeuw zijn areaal westwaarts heeft uitgebreid en zo Nederland heeft bereikt. Nederland zit dus aan de rand van zijn verspreidingsgebied. Ze hebben een opleving, maar na enkele tientallen jaren trekken ze zich, wellicht onder invloed van verbeterde klimatologische omstandigheden, toch weer terug naar hun oorspronkelijke kerngebieden. We zien dat vaker: de roodmus en de kramsvogel zijn andere voorbeelden. Het betekent in feite een natuurlijke fluctuatie in hun verspreiding waar wij hier weinig aan kunnen doen. Het is dus heel goed mogelijk dat de buidelmees als broedvogel op min of meer natuurlijke wijze uit Nederland verdwijnt. En dat zou jammer zijn, al was het alleen maar vanwege zijn unieke nestvorm waaraan hij zijn naam te danken heeft. Het is een vreemd gevoel dat we de buidels dan hier nooit meer aan het uiteinde van een tak zien hangen...

**) Sovon-Nieuws 22 (2009) nr. 2 blz. 3 e.v.*

Een fantastische foto...

DOOR HANS ELDERS

Hiernaast ziet u een foto van een ransuil *(Asio otus)* die werd gemaakt in juni 2020 in Kijkduin. Graag deel ik met u hoe ik getuige was van de totstandkoming.

Het begon met een berichtje uit Kijkduin van een echtpaar dat ik al tientallen jaren ken: 'er zit een ransuil in onze tuin!'. Omdat ransuilen niet zo vaak te zien zijn, heb ik de informatie direct doorgespeeld aan een aantal mensen van onze vereniging. Als eerste nam Boudewijn Schreiner - hij behoort tot het selecte gezelschap van begaafde HVB-fotografen - contact met mij op. Hij wilde deze uil heel graag op de digitale variant van de gevoelige plaat vastleggen.

Natuurlijk moest er om deze expeditie te laten slagen, aan heel wat voorwaarden worden voldaan. Uitdaging nummer 1 was een *match* tussen de agenda's van alle partijen. Je bent per slot van rekening te gast bij particulieren en er moest in hun privétuin worden gefotografeerd. De uil zelf moest uiteraard aanwezig zijn - maar dan ook nog duidelijk zichtbaar en in optimale *pose* - om hem te kunnen fotograferen zonder dat het zicht werd verstoord door takken van de boom. Ook moest het weer acceptabel zijn: geen regen, maar ook niet te veel zon want dat zou ongewenste contrasten geven. Bovendien moest de fotograaf ook nog binnen vrij korte tijd beschikbaar en ter plaatse kunnen zijn want de situatie kon snel veranderen. Als er niet voldaan kon worden aan één van die noodzakelijke voorwaarden, was het weer 'over en uit'. Een aantal dagen ging voorbij...

Uiteindelijk brak de perfecte dag aan. Het was niet al te zonnig, de uil was goed zichtbaar, de fotograaf beschikbaar, enzovoort. Het resultaat is prachtig geworden. Boudewijn gebruikte een telelens van ongeveer een halve meter (!) en het uiteinde van de lens was ongeveer twee decimeter in doorsnee. Gelukkig behoefde ik daardoor de fotograaf niet uit te leggen dat hij minimaal anderhalve meter afstand tot de uil moest houden...

Een probleem was dat de uil aanvankelijk zijn ogen dicht had; hij wilde rustig een uiltje knappen... Uw verslaggever en ook de fotograaf mummelden wat tegen elkaar. Ondertussen scherp oplettend of de ogen van de uil - al was het maar even - open gingen. Onze uil hield, tussen de hazenslaapjes door, het tweetal 'tweebeners' in de tuin scherp in de gaten. Na ongeveer 60 foto's te hebben gemaakt - Boudewijn wil nog steeds niet verklappen hoeveel keer hij de uil met dichte ogen heeft vastgelegd - kon hij met een glimlach vertrekken. Dankzij het geduld en de reactiesnelheid van onze HVB-hoffotograaf kunt u als lezer van de Wulp genieten van de schoonheid van deze ransuil.

Mocht uw interesse in deze uilensoort zijn gewekt: hierbij nog even wat achtergrondinformatie. In Nederland zijn er momenteel ongeveer 2.500 broedparen aanwezig.

Omdat sinds de jaren 70 van de vorige eeuw de ransuil fors in aantal achteruit is gegaan, is deze vogel in 2004 op de *Rode lijst* terechtgekomen. Eén van de redenen is het feit dat het prooiaanbod is afgenomen door de intensivering van de landbouw.

De ransuil is nog geen 40 centimeter groot en weegt slechts een paar ons; daarbij is de vleugelspanwijdte toch nog wel (maximaal) één meter! Door het speciale dons op zijn vleugels kan hij geruisloos vliegen en kan hij zijn prooi ongemerkt benaderen. Opvallend zijn de steil omhooggerichte oorpluimen op zijn kop; toch is dit niet de werkelijke plek van zijn oren. De Engelse naam van de ransuil is *long eared owl*, maar dat geeft dus een onjuiste associatie. Zijn kleur is van boven geel/bruin met een donkere, op schors lijkende tekening; de onderzijde is wat lichter gekleurd met brede donkere lengtestrepen. Zijn ogen zijn oranje/geel. Hij is 's nachts actief en jaagt in open gebieden door laag over de grond te vliegen en voedt zich hoofdzakelijk met knaagdieren, zoals veld- en bosmuizen. Een ransuil kan zo'n tien à vijftien jaar oud worden.

Het nest van een ransuil is vrijwel altijd een nest van een andere vogel, vooral van eksters en kraaien en liefst in een naaldboom. Ransuilen broeden vroeg, namelijk al vanaf eind maart, en leggen in een 'goed muizenjaar' zo'n zeven à acht eieren, in een minder goed jaar zijn het er vijf à zes. Overdag slaapt hij in een boom en vertrouwt dan volledig op zijn camouflage. Ransuilen zijn één van de weinige uilensoorten die samenleven met soortgenoten. Als zij in de winter gezamenlijk de nacht doorbrengen, wordt dat 'roesten' genoemd.

Hoe dan ook, voor mij was deze bijzondere ontmoeting met de ransuil onvergetelijk!

COLUMN

De Nieuwe Driemanspolder

DOOR IDDE LAMMERS

De Perzische dichter Saädi schreef ergens in de 13e eeuw: 'Bitter is het geduld, maar haar vrucht is zoet'. Dat deze uitspraak in de 21ste eeuw nog steeds klopt, heb ik begin juli mogen ervaren. Na vele jaren geduld werd op 1 juli het nieuwe natuur-, recreatie- en piekbergingsgebied in de Nieuwe Driemanspolder opengesteld voor publiek. Aan de rand van Leidschenveen, maar op grondgebied van de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer was een voormalig landbouwgebied omgetoverd tot een, van achter de hekken gezien, walhalla voor wandelaars, fietsers en vogelliefhebbers. De kluten en bergeenden had ik al gezien vanaf de Zoetermeerse Rijweg, tijdens mijn dagelijkse ritje naar het Westerpark met teckel Sep. Maar dat hoefde nu dus niet meer.

Geliefde, Sep en ik parkeerden de auto bij de kersverse camping aan de rand van de polder. Het zicht op de grote plas in het hart van het gebied liet nog even op zich wachten. Voor de piekberging is een groot deel van de polder omdijkt. Bij dreigende wateroverlast door overstroming van de boezemwateren, kan er tot anderhalve meter water in het gebied gelaten worden. Vanaf de dijk is te zien, dat dit nu zeker niet het geval is. Op de plas dobberen knobbelzwanen, wilde eenden, krakeenden, grauwe ganzen, Canadese ganzen, futen en kuifeenden. Vanuit het riet langs de oever klinkt de roep van een kleine karekiet. We lopen het rondje om de grote plas tegen de klok in. Althans, dat was de bedoeling. Na 300 meter verspert een verbodsbord voor

honden ons de weg. Brave burgers als we zijn, keren we om. Dan maar linksom, dan zijn we nog eerder bij de vogelkijkhut ook. Over het, helaas, gecombineerde fiets- en wandelpad, bereiken we het pad richting de hut. Maar ook hier zijn honden niet welkom. Geduld is een schone zaak, maar hoe zuur kan de vrucht zijn...

Er is zowaar nog een onverhard pad waar Sep nieuwe geurtjes mag opsnuiven. Kieviten buitelen over ons heen. En boven het water speurt een visdief biddend naar een potentiële prooi. Haar geduld wordt even later wél beloond. Boven ons hoofd gaan twee graspiepers elkaar te lijf. Vocaal gezien doen ze hun naam eer aan. Met hun klauwen in elkaar gegrepen storten ze ter aarde. Het schouwspel maakt iets van de wandeling goed, maar een spoedige terugkeer zit er helaas niet in. De Griekse filosoof Epicurus schreef ooit: 'Dat wat men heeft moet men niet bederven door te verlangen naar wat men mist, maar bedenken dat ook het verkregene tot onze wensen behoorde.' Dat zal ongetwijfeld waar zijn, maar in mijn hoofd spookt een uitdrukking rond over een koude kermis.

Dag(deel)excursies

Het informatietelefoonnummer voor algemene vragen aan de Commissie Excursies en Lezingen (CEL) is voor de komende periode 06-26300620. Informatie over de 'spelregels' rond excursies vindt u op *www.haagsevogels.nl*

Mededeling Cie. Excursies en Lezingen

Vanwege de coronamaatregelen vervalt het carpoolen vanaf station Mariahoeve en verzamelen we op de locatie van de excursie. Deelnemers gaan daar op eigen gelegenheid naar toe. Het maximum aantal deelnemers bedraagt 8 personen en onderling houden we 1,5 m afstand. Deelname geschiedt op eigen risico en verantwoordelijkheid.

Zondag 13 september 2020 Scheveningse Haven en het zuidelijk havenhoofd

*Ochtendexcursie met eigen vervoer***

We starten de wandeling bij de opgang van het zuidelijk havenhoofd. Eerst lopen we het zuidelijk havenhoofd op en lopen tot aan het eind. Hier hopen we de eerste vogels, zoals scholeksters, steenlopers en paarse strandlopers tegen te komen. Dan lopen we weer terug en gaan het strand op. Eenmaal op het strand maken we een wandeling langs de vloedlijn. Er is kans op veel verschillende meeuwen en strandlopers.

Leiding: Marcel van Rooijen (06 2951 6778)
Tijdstip: 08.30 uur
Verzamelpunt: opgang zuidelijk havenhoofd
Maximum aantal deelnemers: 8
Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres
Kosten: geen

Let op:

vrijdag 25 september 2020 Ganzenhoek (Wassenaarse Slag)

Ochtendexcursie met eigen vervoer **

We maken een rondwandeling door het gebied. Het wordt een mix van trekvogels en wintervogels.
Bij geschikt weer lopen we een stukje langs het strand.

Leiding: Maarten Souverijn (06 2007 5333)
Tijdstip: 09:00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats hotel Duinoord, Wassenaarseslag 26, Wassenaar
Maximum aantal deelnemers: 8
Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres
Kosten: geen

Zaterdag 24 oktober 2020 Zoetermeer Buytenpark

Ochtendexcursie met eigen vervoer *

Eind oktober is de vogeltrek nog volop aan de gang en ook kunnen we de eerste wintergasten al verwachten. Recreatiegebied Buytenpark heeft met zijn gevarieerde parkgedeelte, met trektelpost en een plasdrasgebied, voor beide groepen vogels voldoende te bieden.

Leiding: Michèl Gieskens (06-2322 7541)
Tijdstip: 08:30 uur
Verzamelpunt: Achterweg 20 (tussen de scouting en de volkstuinen), Zoetermeer
Maximum aantal deelnemers: 8
Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres
Kosten: geen

Let op: bij een aantal activiteiten wordt afgeweken van de gebruikelijke verzamel- en vertrektijd. U vindt de juiste tijden vermeld bij de typering van de excursies hieronder. We zijn bereikbaar via *hvbexcursies@live.nl*

Zaterdag 7 november 2020 Berkheide (Wassenaarse Slag)

Ochtendexcursie met eigen vervoer **

Rondwandeling in het duingebied Berkheide, de start van de wandeling is de parkeerplaats naast het Hotel Duinoord bij de Wassenaarseslag. Vandaar lopen we naar de telpost Berkheide. Dan lopen we via de vochtige duinvallei naar de Atlantikwall en terug via de zeereep naar het hotel voor een kopje koffie.

Leiding: Maarten Souverijn (06 2007 5333)
Tijdstip: 09:00 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats hotel Duinoord, Wassenaarseslag 26, Wassenaar.
Maximum aantal deelnemers: 8
Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres
Kosten: geen

Zaterdag 21 november 2020 Solleveld (Den Haag)

*Ochtendexcursie met eigen vervoer**

Sinds 1 januari 2020 is dit bijzondere duingebied met een dagkaart toegankelijk. We maken een wandeling door het duin en hopen natuurlijk nog iets mee te krijgen van de vogeltrek. We nemen een kijkje van achter het vogelkijkscherm dat uitzicht biedt op de plas. Het gebied is op verschillende plekken bijzonder in trek bij spechten. Hier broeden grote bonte specht, kleine bonte specht en de groene specht. Ook de havik heeft het gebied ontdekt en wie weet krijgen we hem deze ochtend in de kijker.

Leiding: André Kommer (06 4115 3365)
Tijdstip: 08.30 uur
Verzamelpunt: parkeerplaats Tuincentrum Ockenburgh,
Loosduinse Hoofdstraat 875, Den Haag.
Maximum aantal deelnemers: 8
Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres
Kosten: € 2,00 voor niet-leden van het Zuid-Hollands Landschap. Leden € 1,00.
S.v.p. zelf toegangskaart bestellen op website *https://tickets.dunea.nl/nl/solleveld/tickets*)

Meer informatie?
Voor informatie over de zwaarte van de wandelingen en de voorwaarden zie
http://haagsevogels.nl/excursies/het-kader/

Contact
U bereikt de Commissie Excursies en Lezingen op 06 26 300 620 of via
hvbexcursies@live.nl
Het mobiele telefoonnummer van de gids alleen gebruiken in geval van nood op de dag zelf.

Live vogels kijken vanuit uw luie stoel?

Vogels kijken is een fantastische hobby. Zelfs vanuit huis kunt u al een grote verscheidenheid aan vogels observeren, met of zonder kijker. Maar je blijft dan beperkt tot wat er zich laat zien in uw tuin of op het balkon. Het nestkastenteam van de Haagse Vogelbescherming heeft iets nieuws ontwikkeld waardoor u het vogelleven binnen in de nestkast kunt volgen.

De HVB heeft een nestkast uitgerust met een mini videocamera met infraroodverlichting. Dag en nacht kunt u live meeleven met uw vogels. U ziet hoe ze hun nest bouwen, hoe de jongen uitkomen en worden gevoerd. Kortom, u kunt meeleven met hun dagelijkse beslommeringen.

De mini videocamera geeft overdag heldere kleurenopnames en gebruikt 's nachts de ingebouwde infraroodverlichting voor zwartwit beelden. Infrarood licht is niet zichtbaar voor het vogeloog dus hun natuurlijke activiteiten worden op geen enkele manier verstoord.

U kunt nu dag en nacht het leven in de nestkast in uw tuin of balkon live en levensgroot op uw computer- of televisiescherm volgen. De camera kan desgewenst in ieder type door de HVB geleverde nestkast worden ingebouwd. De camera is via een vaste kabel met uw pc of televisie verbonden. Een zwakstroomadapter (9 Volt) zorgt voor de stroomvoorziening; u hoeft dus geen batterijen te gebruiken.

Wat omvat het systeem?
We gaan in het voorbeeld uit van een koolmezenkast. De camera kan ook in andere kasten worden geplaatst. Het prijsverschil is het verschil in prijs van de koolmezenkast met de gewenste kast.

U krijgt:

- Een complete koolmezennestkast met ophanging.
- Een mini camera met ingebouwde infraroodverlichting.
- Een buitenkabel van 10 mtr. Meer lengte nodig, dat s.v.p. opgeven bij de bestelling.
- Een montagedoosje waarin u de kabel vastschroeft.
  Een handleiding is bijgesloten.
- Een 9 Volts universeel adapter met 75 cm snoer.
- Een videokabel van 2 mtr.
- Een koppelstukje voor de aansluiting van de videokabel op uw televisie.

Optioneel:

- Een SCART-adapter (€ 5,-)
- Extra videokabel (2 mtr: € 4,– / 5 mtr: € 6,– / 10 mtr: € 10,–)
- Een USB 2.0 video-grabber waarmee u de beelden op uw computer of laptop kunt weergeven (€ 17,50).
- Een buitenkabel op maat, langer dan 10 mtr (€ 1,– per extra mtr boven 20 mtr).

Wat kost het?

Leden betalen € 109,95 voor het basispakket. Bent u geen lid van de Haagse Vogelbescherming, dan is de prijs € 127,50.
Wilt u de beelden ook op uw computer of laptop bekijken, dan kost het systeem € 127,50. Niet-leden betalen € 145,--.

Bestellen

U kunt uw cameranestkast bestellen via *info@haagsevogels.nl*. U ontvangt dan een bevestiging en een verzoek de nestkast vooruit te betalen op bankrekening NL77 RABO 0158 0872 32 t.n.v. *Haagse Vogelbescherming* onder vermelding van *het type nestkast en de kabellengte.*
Leden van de HVB krijgen hun korting als

ze bij hun bestelling hun naam en adres vermelden.
U krijgt bericht wanneer u uw bestelling kunt ophalen bij onze Vogelopvang de Wulp aan de Heliotrooplaan.

Voor vragen en een maatwerk prijsopgave kunt u altijd terecht op *info@haagsevogels.nl*.

De HVB is een non-profit organisatie.
Het nestkastenteam krijgt geen vergoeding voor hun werkzaamheden.
De kosten zitten hem in de aanschaf van de onderdelen en de nestkasten.
Mocht er enige 'winst' worden gemaakt, dan komt die in zijn geheel ten goede aan de Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage e.o., kortweg de Haagse Vogelbescherming.

De houtduif, een grauwe vogel met kleurrijke kanten...

DOOR WIM KOOIJ

Overal waar bomen zijn kom je de houtduif tegen, hij doet zijn naam echt eer aan. Onze 'eigen' houtduiven zijn trouw aan hun omgeving en hebben alleen in koude winters de neiging om weg te trekken. In de herfst zijn het er duidelijk meer. Niet alleen omdat ze in meerdere nesten nogal wat jongen produceren maar ook omdat ze gezelschap krijgen van Scandinavische soortgenoten.

Duiven hebben nogal wat vijanden. Een ontmoeting met dodelijke afloop ligt altijd op de loer. De populatie slinkt fors in de wintermaanden. Houtduiven zijn door hun wat klungelige gedrag bovendien een gemakkelijke prooi. Op de grond, maar ook in de lucht. Ook voor jagers – de soort is niet beschermd – zijn ze een gewild doelwit. De associatie tussen duif en jacht gaat zelfs zo ver dat voor het neerknallen van niet levende objecten, de naam 'kleiduiven schieten' is bedacht.

Vrede en liefde

Een tegenovergestelde associatie is die met de vrede: de vredesduif. En met de liefde, maar dan gaat het vooral om de tortelduif. Het liefdesleven van duiven kent nogal uitbundige trekjes. Anders dan bij de meeste vogelsoorten wacht een vrouwtje houtduif de avances van het andere geslacht lang niet altijd rustig af. Eigen initiatief is niet ongebruikelijk. Durven we hier een voorzichtige parallel te trekken met moderne vrouwen van de soort homo sapiens?

Bioloog Remco Daalder vertelde met een bijna hoorbare knipoog bij Vroege Vogels over zijn observaties. In maart - aan het begin van de Corona-tijd - beschreef hij zijn huis als een comfortabele schuilhut.

Hij kreeg de kans het merkwaardige liefdesleven van een stelletje houtduiven uitvoerig te bestuderen. Een vrouwtje maakte nogal nadrukkelijk een mannetje het hof. Die reageerde aanvankelijk niet. Geen interesse of onhandigheid? Vermoedelijk het laatste want uiteindelijk blijkt hij toch best belangstelling te hebben. Dat toont hij door een oud nest in de vork van een berk op te knappen. Maar in de ogen van het vrouwtje is het toch te veel een treuzelaar. De bronstige dame verplaatst haar aandacht naar een assertievere buurman met wie ze al snel een actief liefdesleven begint.

Broeden is soort trial and error proces

Zo'n houtduivennest is alles behalve een kunstwerk, het is meer een opeenstapeling van takjes. En net als het mannetje dat eerder de revue passeerde volstaan ze - gemakzuchtig - veelal met het opkalefateren van een oud nest. Dat stelt weinig voor: wat takken worden opnieuw geordend en een enkele wordt toegevoegd. Deze Jantje van Leiden-aanpak kent een paar hinderlijke bijverschijnselen. Een voorjaarsstorm kan in een bewoond nest tot groot duivenverdriet leiden. Het vliegt namelijk nog weleens met kroost en al de lucht in, waarna veel jonge duivenlevens te betreuren zijn. De nesten zijn tevens ook nogal kwetsbaar voor aanvallen van zwarte kraaien en gaaien. Maar de ouders zwelgen niet in hun verdriet en beginnen al ras een nieuw nest. Dat kunnen er zomaar vier per jaar zijn, waardoor het op een trial and error strategie lijkt.

Het broedseizoen kan doorlopen tot september, soms zelfs oktober. Reden om territoria lang te verdedigen. Op warme zomerdagen koeren houtduiven er daarom nog flink op los. In echt hete zomers - en daarmee hebben we de laatste jaren wel ervaring - veranderen ze bovendien enigszins van uiterlijk. Hun verenkleed kan wat andere tinten grijs, doorgaans iets donkerder, aannemen. De kleurverandering vertoont daarmee een curieuze overeenkomst met mensen, wanneer die de kracht van de zomerzon ondergaan.

Groepsdieren

Als het broedseizoen eenmaal is afgelopen manifesteren houtduiven zich meer en meer als groepsdieren. Overdag zie je ze gezamenlijk op weilanden om een graantje mee te pikken. Later in het najaar vinden we ze in beukenbossen waar het tapijt van beukennoten hen het gevoel geeft van een enorme snoeppot zonder deksel. Ook in de avond blijven ze bij elkaar en zoeken vaak een gezamenlijke slaapplaats. Het bij elkaar blijven draagt bij aan een gevoel van veiligheid. Veel ogen zien dreigend gevaar nu eenmaal sneller.

Afnemende aantallen

Deze oorspronkelijke bosvogel had aan het begin van de 20ste eeuw zijn opmars voltooid. Sindsdien vinden we hem in ruige gebieden, weilanden en steden. In het laatste kwart van die eeuw zijn de aantallen gaandeweg gaan afnemen. In cultuurland zal de vermindering van voedselaanbod een grote rol hebben gespeeld, onder andere door de omschakeling van graanteelt op maïsverbouw. In stedelijk gebied is niet zo snel sprake van voedseltekort, al is het maar omdat een plek waar wordt bijgevoerd snel is gevonden. Maar ook daar is sprake van teruggang.

In het boek 'Broeders, trekkers, dwalers' werd in 2001 het aantal broedparen in de Haagse woonwijken nog geschat op 7500 paren. Met 1,5 territorium per hectare zou

dit aanzienlijk hoger zijn dan in andere steden. Een telgebied rond het Binnenhof in hartje Den Haag, zat met 27 territoria ook op dat gemiddelde, maar in 2010 werden nog slechts 13 houtduifpaartjes geteld.

In ons naburige vogelparadijs Meijendel kende de houtduif een duidelijk piek in de jaren zeventig. Een aanvankelijk nog vrij stabiele dichtheid van rond de 3,5 territorium per hectare begon na 1990 snel af te kalven. In 2005 was het al gezakt tot slechts 1 per hectare en inmiddels is ook dit cijfer alweer gehalveerd. Ook tamelijk dramatische cijfers noteren we voor het landgoed Clingendael: het aantal broedparen liep daar het afgelopen decennium terug van rond de 40 tot een schamele 12.

Havik, slechtvalk?
De sterke terugval is in ieder geval toe te schrijven aan de komst en groei van het aantal haviken. De houtduif staat duidelijk hoog op zijn lijstje menuvoorkeuren. Recent zal ook de toegenomen aanwezigheid van de slechtvalk een rol spelen. Waar de havik vooral terreur uitoefent in grote groengebieden draagt de slechtvalk met zijn schrikbewind juist bij aan reductie van de aantallen in het stedelijke gebied.

Vogelopvang De Wulp

Opvang in Coronatijd

DOOR SHARON LEXMOND

In de vorige editie van 'de Wulp' heeft u geen 'nieuws uit de opvang' kunnen lezen. Het waren vreemde tijden en we moesten met een heel kleine bezetting werken.
De vogels bleven echter gewoon binnenkomen. Gelukkig is ons team ontzettend flexibel en hebben we vanaf half maart steeds met een wisselend rooster gewerkt. We moesten wel al onze 'extra' werkzaamheden buiten de vogelverzorging schrappen en daar hoorde ook ons vaste artikel voor de Wulp bij. Dit maken wij - hoop ik - in deze editie dubbel en dwars goed...

We zitten middenin het broedseizoen. De heftigste piek hebben we gehad. Vele kool- en pimpelmezen, huismussen, kauwen, kraaien, kwikstaartjes enz enz... genieten inmiddels alweer van hun vrijheid. Nu zitten we volop in de zwaluwen, gierzwaluwen, meeuwen en.... futen!!
Dat laatste is voor ons vrij uniek - voor iedere vogelopvang trouwens - aangezien babyfuten ontzettend 'moeilijk opvoedbaar' zijn. Inmiddels lijken we met veel vallen en opstaan eindelijk dé manier te hebben gevonden. We hebben namelijk een heuse futencrèche in onze vogelopvang. Én een dodaars....

We hebben maar liefst acht jonge futen in huis waarvan er al vijf permanent op het water zitten. Fuutjes zijn heel bijzonder. Zij hebben als ze heel jong zijn een hartje op hun voorhoofd. Daaraan denken wij de gemoedstoestand af te kunnen lezen...

Warme, droge, volgegeten en blije fuutjes zijn namelijk vuurrood! Zodra ze koud, nat of angstig zijn worden ze binnen een paar seconden bijna wit... Echt!
Op de foto's hierboven zie je een en dezelfde fuut. Op de eerste foto heeft hij net gegeten en gezwommen. Hij zit in de warmtekast en krijgt aandacht. Op de tweede foto wordt hij mee naar buiten genomen voor een foto en dat vond hij niet zo leuk... Ook als fuutjes ziek zijn, zijn ze 'bleek'.

De jonge futen komen ook uit andere opvangcentra. Vaak in ruil voor iets waar wij veel 'te veel' van hebben. Eksters, kauwen of meeuwen... De fuutjes hierboven op de foto voelden zich niet lekker. Inmiddels zit één van hen - na een hoop zorg - permanent op het bad. Hoera! Nu moeten ze alleen nog groter groeien! En dat duurt nog wel even aangezien zij heel lang 'in de groei' zijn. Tot zover de babyfutenles!

Het dodaarsje was bij binnenkomst ongeveer zo groot als een pad. Hij maakte dezelfde sprongetjes en we hadden er eerst een hard hoofd in of hij het zou gaan halen. Maar tot ons plezier groeide hij zonder een enkel probleem groot, werd waterdicht en dook zélf z'n visjes op. Hij is geringd en zijn tijd bij ons in de opvang zit er bijna op. We zullen hem missen!

Verder hieronder nog een jonge staartmees, een witte kwikstaart, een wild eendje en een waterhoen.

Het is een drukke tijd, maar we halen er een hoop voldoening uit. Het is fijn om onze patiënten een tweede kans te mogen geven. En groots is altijd het moment waarop we ze terug kunnen zetten in de natuur...

Wandelen door de tijd in de Horsten

DOOR WIM KOOIJ

Eén van de parels in onze regio is landgoed de Horsten tussen Wassenaar en Voorschoten. Er is de laatste jaren veel veranderd, vooral in het open terrein. Dat heeft veel invloed op de soorten en aantallen vogels in het gebied. Op een prachtige zaterdagochtend in juni ging de redactie op pad met Jack Noordhuizen. Al sinds zijn jeugd in de jaren 70 komt hij er regelmatig, inventariseert de vogelstand en kent het terrein als zijn broekzak.

Bij de toegangspoort aan de Papelaan ontmoeten we elkaar voor het eerst na heel veel jaren. Een tjiftjaf, een pimpelmees en een grote bonte specht zorgen bij dit weerzien voor de muziek. Met een grimlach constateren we dat we er niet jonger op zijn geworden. Jack was - net als de schrijver dezes - lid van de HVB-jeugdcommissie die rond 1980 o.a. het herfsttrekonderzoek in Meijendel organiseerde. Met stelligheid weten we ons te herinneren dat het *altijd stormde* en dat we in de striemende regen op zo'n telpost nauwelijks overeind wisten te blijven.

Op naar Bonn

Jack woonde de laatste 15 jaar in verschillende landen. Zijn echtgenote zet zich in voor een actuele uitdaging: de milieuvriendelijke energietransitie. De eerstvolgende standplaats is Bonn en de koffers zijn al gepakt. Jack: 'Ook veel leuke vogels daar hoor! Uit het raam kijkend heb ik er al een middelste bonte specht gezien en de rode en zwarte wouw'. Ook al woonde hij buiten Nederland, hij bleef Wassenaar en de Horsten trouw. Bezoeken aan zijn moeder waren een pracht aanleiding voor het maken van zwerftochten door de Horsten.

We halen herinneringen op aan onze HVB-jeugdexcursies. 'Weet je nog van die bosuil, die vlak voor ons opvloog waardoor we ons een hoedje schrokken?' We treuren om de verdwenen matkop en herinneren ons de weilanden vol met grutto's...

De 5 G's

Jack heeft een plan. Hij wil ons vandaag zijn vogelvariant op de Afrikaanse 'Big Five' laten zien. Hij noemt ze de 5 G's: de goudvink, grutto, goudhaan, glanskop en de grote lijster. Ooit waren ze karakteristiek voor het Landgoed de Horsten. Nu moet je goed zoeken en een beetje geluk hebben.

Krooneenden

Kort na het begin van onze wandeling zien we bij de grote vijver een paartje krooneenden. 'Die zie je hier tegenwoordig wel vaker', aldus Jack, maar dat is echt van de laatste tijd. 'Krooneenden, je zou zeggen die horen op het Kroondomein...'. De Horsten bestaat uit drie aan elkaar gekoppelde oude landgoederen: Eikenhorst, Ter Horst en Raephorst. Het gebied is in de 19e eeuw gekocht door prins Frederik en sindsdien in het bezit van de Oranjes. In de vijver zien we krak- en kuifeenden, de dodaars, een tafeleend, aalscholvers en een groepje Canadese ganzen. De zomertaling is uit het gebied verdwenen en de slobeend heeft het er moeilijk. Jack reageert verheugd als we iets later toch nog een paartje te zien krijgen. De kuifeendenstand gaat op en neer. Ze broeden in de kleine polderslootjes. Bij de vijver horen we de ijsvogel, maar zien hem niet.

De majestueuze eiken en beuken verraden een lange historie, het bosgebied ademt rust. In de avifauna zijn in de loop der jaren grote verschuivingen opgetreden. Behalve de al eerdergenoemde matkop zijn ook de zomertortel, de ringmus en de fazant verdwenen. Fazanten werden lange tijd op grote schaal gefokt en uitgezet. Het ging om duizenden per jaar. Dat

is nu verleden tijd. Het uitzetten van gefokte fazanten ten behoeve van de jacht is sinds 1993 wettelijk verboden. Ook heeft de toename van het aantal vossen een rol gespeeld bij het verdwijnen ervan.

New arrivals...

Maar er zijn ook bijzondere nieuwkomers. Naast de krooneend zijn dat de wespendief, de appelvink – oplopend tot 6 paar - en ook de kerkuil. Jack vond kort geleden nog een verse braakbal van deze soort bij een van de nestkasten. En dan is er nog 's werelds grootste 'zangvogel' de raaf, waarvan sinds 2012 hier jaarlijks een broedpaar wordt aangetroffen. In dat jaar was het voor het eerst sinds 1904 dat er in Zuid-Holland weer raven broedden. De jacht zorgde ervoor dat de raaf verdween, vanaf 1928 zelfs uit Nederland.

Er zijn meer soorten waar het veel beter mee gaat dan voorheen, bijvoorbeeld de grote bonte specht. Ook met de zwartkop gaat het uitstekend en de tuinfluiter laat zich eveneens steeds vaker horen. Daar staat dan weer tegenover de teloorgang van een ander zangertje, de fitis. Tot voor kort telde Jack er 40 paar, maar nu zijn er nog maar een handvol zangposten over.

Jack: 'in het veenweidegebied - de polder tussen Wassenaar en Voorschoten - zien we, vooral buiten het broedseizoen, de grote zilverreiger steeds vaker. Die heeft een groepsslaapplaats in de Duivenvoordse polder. En ook de lepelaar wordt steeds vaker gezien'. Tijdens onze wandeling komt er eentje aanvliegen om vervolgens druk te gaan foerageren.

Weidevogels en de 5 G...

Voor de vroeger volop aanwezige weidevogels moeten we meer geduld hebben. Na een poosje melden zich zowel de kievit, de scholekster als de tureluur. Bij al deze soorten signaleert Jack punten waarom ze

het moeilijk hebben. Soms zijn er lichtpuntjes: de tureluur houdt zich graag op langs de randen van slootjes. Daar is voedsel en kunnen de jongen in geval van gevaar, schuilen. Maar de '*5G-er*' grutto laat verstek gaan. Tijdens een wandeling in 1997 in hetzelfde jaargetijde, telde Jack er maar liefst 567! Waar ging het mis? Jack: 'de grutto stelt hoge eisen aan het grasland. Dat moet kruidenrijk zijn, zodat er voldoende voedsel is. Een overdaad aan raaigras zorgt voor monotone en dichte grasmatten. Daar worden grutto-gezinnen niet gelukkig van. Vooral voor jongen is het daarin onmogelijk voldoende voedsel te vinden'.

Eind goed, al goed...

Tijdens het laatste stukje van de wandeling, inmiddels zijn we weer in het bos, komt het toch nog goed met de 5 G's. De glanskop laat zich horen en even later vangen we de zachte tonen van het goudhaantje op.

Bij het afscheid vragen we Jack nog naar zijn meest memorabele waarneming ooit. Na enig nadenken, komt hij met de volgende herinnering. 'Als beeld is een weiland vol met jonge kieviten, tureluurs, grutto's en scholeksters voor mij toch nog steeds het hoogtepunt! Helaas is dat nu verleden tijd. Verder herinner ik me dat ik als 10-jarig jongetje schaatste op de Veenwatering. Het was in de beruchte winter van '78-'79. Bij het Molenpad, net voor de hakhoutbossen van het Stalpershout zag ik zag een schitterende blauwe kiekendief, een mannetje, prachtig afgetekend tegen de besneeuwde weilanden. Het was mijn eerste op de Horsten! Heel dichtbij en ik kon hem als tienjarige met een eenvoudige kijker heel goed zien. We

De grauwe gans maakt geen deel uit van de 5 G's. Vroeger zeldzaam, maar nu tientallen families met jongen zwemmend in de bossloten.

zien in trektijden nog steeds blauwe kiekendieven in de Horsten. Bovendien, ooit komt er weer een strenge winter... dus wie weet!

Een netelige kwestie

André Smit fotografeerde in Ockenburgh deze door wespen gekraakte nestkast.

Roodborsttapuit, wat is dat nou voor een naam?

DOOR FLORIS DE BOER

Vogelen is een hobby. Je doet het voor je plezier of je doet het niet, zo simpel is dat. Toch zijn er uitzonderingen die de regel bevestigen. Voorbeeld: het wordt ineens slecht weer. Er steekt een forse wind op en even later komt er een bak water naar beneden waar je niet van terug hebt. In mijn geval bevind ik mij dan altijd in een open vlakte zonder mogelijkheden om te schuilen. Voor de telescoop heb ik altijd nog wel een vuilniszak bij me, maar zelf word ik dan uiteraard kletsnat. Niet blij mee. Nog een voorbeeld: het is weer veel te warm. Op een zonnige dag in juli lijkt iedereen er wel op uit te willen trekken. Nou is de maand juli wat mij betreft toch al de minst gunstige periode van het jaar om naar vogels te kijken. Want de broedtijd is voorbij en de trek nog niet begonnen. Maar het mooie weer kan juist dan gemakkelijk slecht uitpakken voor mijn humeur. Vooral als ik in een lange file mede-recreanten terecht kom moet ik echt mijn best doen om niet tandenknarsend door veld en beemd te fietsen.

Allemaal eigen schuld natuurlijk, want ik had ook thuis kunnen blijven met een goed boek, koffie kunnen drinken op een terras of mijn foto's kunnen bijwerken. Geheel ten onrechte heb ik toch de neiging iets of iemand de schuld te geven. Rationeel is dat niet verdedigbaar. Maar ik heb mij nu eenmaal voorgenomen voor De Wulp over 'vogels en gevoelens' te schrijven, dus geef ik het maar toe.

Eenmaal geïrriteerd is een zondebok gauw gevonden. Bij voorbeeld als het zomert in het Wassenaarse Lentevreugd. De zon schijnt veel te hard, overal recreërende wandelaars en het enige vogeltje dat zich manifesteert zit hoog in een struik en zegt onophoudelijk tjik, tjik, tjik. Als twee kiezeltjes die tegen elkaar aan worden getikt. Een nogal geagiteerd geluid. En behoorlijk overdreven, want van mij valt niks te vrezen. En zo kan het gebeuren dat ik me ga ergeren aan, in dit geval, de roodborsttapuit.

Alleen al de naam bevalt me niet. Hij hééft helemaal geen rode borst. Het is eerder bruin-oranje. Belangrijker nog is dat de naamgever gekozen heeft voor de combinatie van twee andere - al bestaande - vogelnamen, namelijk die van de roodborst en de tapuit. Daarmee wordt gesuggereerd dat hij van beiden iets heeft. Nogal gemakzuchtig. Als er één andere vogel is waar

de roodborsttapuit op lijkt komt eerder het paapje in aanmerking. Dus de naam 'zwartkoppaap' is bij voorbeeld al een beter alternatief.

Ja en dan nog wat over die zwarte kop, met name bij het mannetje. Het dier kan er uiteraard niks aan doen, maar er is iets mee aan de hand. In de vogelkijkhut bij de Starrevaart (Vlietland) maakte ik laatst aardige opnamen van de geoorde fuut. Een afbeelding maakt onmiddellijk duidelijk wat ik bedoel. Een geoorde fuut heeft ook een zwarte kop, maar daarin schittert een róód oog. Prachtig! Je blijft er naar kijken. Iedereen is meteen dol op de geoorde fuut. Er zijn echt wel genoeg vogels met koppen die geheel of deels zwart zijn. Neem de kauw, waarvan het oog lichtblauw is. Of de merel, die weliswaar ook donkere kijkers heeft, maar dat subtiel compenseert met een gele oogring. Waarom is een donker oog in een zwarte kop eigenlijk niet okay? Omdat het lijkt of de vogel je niet recht aankijkt. Het fotografeert gewoon ook niet lekker. Echte goede fotografen, een categorie waar ik mij zeker niet toe durf te rekenen, weten de roodborsttapuit zo op de plaat te krijgen dat het oog toch nog een beetje lichtinval krijgt. Dan valt dit gebrek minder op. Mij lukt dat haast nooit.

Nog even terug naar zijn *lookalike*, het paapje, ook een soort tapuit. Paapjes, zowel mannetjes als vrouwtjes, hebben een duidelijke oogstreep. Zonder dat kenmerk zou je het vrouwtje roodborsttapuit makkelijk voor een paapje kunnen aanzien. Een paar jaar terug kreeg ik het paapje mooi in beeld in de trekperiode. Keurig op een paaltje. Click! Bijna precies een jaar later fiets ik langs dezelfde plek,

met hetzelfde mooie strijklicht in de rug en *guess what* (sorry voor het Engels)? Daar zit hij weer! Opnieuw breng ik de camera in stelling en dit keer zet ik de foto op de onvolprezen site *Waarneming.nl.* De rest van het verhaal kan de lezer wel raden. Het was natuurlijk geen paapje maar een roodborsttapuit. Ik kreeg het nodige commentaar en ik kon niet anders dan de observatie én de foto corrigeren. Wat mijn vogelaars-reputatie uiteraard geen goed deed.

Ik kende vroeger iemand die, als je vroeg hoe het met hem ging, altijd met een grote grijns antwoordde: 'Met slechte mensen gaat het altijd goed'. En waarom herinner ik me dat nu? Omdat het met de roodborsttapuit de laatste tijd duidelijk voor de wind gaat. Uit gebieden met intensieve landbouw is hij praktisch verdwenen, maar dat geldt voor praktisch alle natuur in het agrarische gebied. Het juni-nummer van SOVON-nieuws van dit jaar meldt echter dat we op dit moment maar liefst 15.000 broedparen van de roodborsttapuit in Nederland hebben. Dat is een verzevenvoudiging ten opzichte van het daljaar 1990.
Aan de lezer of dit succes hem is gegund...

Vogels kijken in Voorburg

De Nederlandse bevolking groeit al ruim een eeuw lang met gemiddeld een miljoen inwoners per decennium. De bebouwing in de randstad rukt dan ook alsmaar op richting het groen. Groen verbleekt of verdwijnt. Helaas ziet dat er ook voor de nabije toekomst niet veel anders uit. Met de behoefte aan ruim 230.000 nieuwe woningen de komende jaren in Zuid-Holland, wordt de druk op de groene ruimte alleen nog maar groter en groter.

In sommige gemeenten is de bebouwingsdichtheid intussen bijzonder hoog. Het is dat Voorburg in 2002 met Leidschendam fuseerde, anders zou dat nu de dichtstbevolkte gemeente van Nederland zijn geweest. Voor ons vogelliefhebbers voldoende reden om eens na te gaan wat er te zien is binnen de oude grenzen van Voorburg. Kun je daar nog wel leuk naar vogels kijken? Om deze vraag te beantwoorden heb ik de waarnemingen van de laatste tijd onder de loep genomen. Even een geruststellend bericht vooraf: het valt best mee...

Een nauw met Voorburg verbonden soort is de *blauwe reiger*. Bij de ene geliefd, bij de andere een stuk minder. Dit laatste gold ook voor ambtenaren van de toen nog zelfstandige Gemeente Voorburg. Onrust was ontstaan toen een nieuwe kolonie in Vreugd en Rust in rap tempo was gegroeid van twee nesten in 1982 tot 26 in 1986. Om de bomen van de monumentale uit 1685 daterende buitenplaats te beschermen tegen de uitwerpselen van de reigers, werden eind jaren 80 nesten verwijderd. Dit tot grote ontsteltenis van de Haagse Vogelbescherming die de zaak voor de rechter bracht. De rechter was een wijs en – zoals het hoort - onafhankelijk man. Hij concludeerde dat Voorburg artikel 8 van de Vogelwet had overtreden hetgeen betekende dat dit soort ingrepen daarna niet meer mogelijk waren. Het gevolg was dat in de jaren erna de blauwe reiger gewoon weer als broedvogel terugkwam. Ook dit jaar waren er tenminste zes nesten te vinden. Ook elders in Voorburg is en blijft de blauwe reiger een vertrouwde verschijning.

Blauwe reiger met rivierkreeft

Zeker in onze regio is de stap van de reiger naar de *ooievaar* klein. Deze laatste is in Voorburg nooit ver weg. Midden maart betrok een paartje zoals inmiddels al vele jaren gebruikelijk, weer het nest op de paalwoning vlakbij molen de Vlieger.

Dan zijn er soorten die wel houden van steen en opslag- en bedrijventerreinen en/of waar gebouwd wordt. Zitten die dan juist wel goed in Voorburg? Dat blijkt wat tegen te vallen. Van de *zwarte rood-*

staart werd een territorium gevonden op de grens met Den Haag bij de Maanweg. Even verderop bij het fraaie Hofwijck dicht langs de snelweg werd er ook eentje boven het verkeerslawaai uit gehoord en gezien. De *huismus* is niet algemeen. Er worden vooral waarnemingen gemeld uit de buurt van de Willem Klooslaan en de Nicolaas Beetslaan. Daar bevinden zich ook vijf bezette nesten.

Gierzwaluwen worden uit Voorburg gemeld vanaf 26 april. Op de warme zomeravonden eind juni is het vooral in het oude centrum 's avonds gezellig druk met gierende zwaluwen. Daar zijn ook diverse nesten maar Voorburg profileert zich verder niet bepaald als een gierzwaluwenbolwerk.

Boomkruiper

Voorburg is gezegend met enkele wijken waar veel ruimte is voor natuurlijke elementen. Voorbeeld is de blauwgroene wijk Essesteijn die duidelijk in trek is bij *boomkruipers, tjiftjaffen, halsbandparkieten, groenlingen, eksters* en *gaaien*. In de slootjes zitten behalve de usual suspects als *wilde eend, waterhoen, meerkoet* en inmiddels ook *krakeend* regelmatig *futen, dodaarzen, kuifeenden* en soms een *aalscholver*. Tevens is het een klein paradijsje voor *putters*. Die

Krakeend

zijn hier veelvuldig aanwezig in groepen van wisselende samenstellingen en er worden ook jongen gespot. Vanaf eind mei zijn hier op twee plekken *spotvogels* zingend aangetroffen. Ook valt vanaf dat moment de *grasmus* te beluisteren. Een soort die, zo laat een luid zingend mannetje blijken, dan inmiddels eveneens is neergestreken bij remiseterrein Westvliet.

In de groene zoom is in dezelfde periode de melancholieke zang van een derde mannetje grasmus te horen. De velden daar, doorgaans in dit jaargetijde in gebruik bij de cricketers van VCC, liggen er vanwege de coronanasleep veelal verlaten bij. Aangezien de opmars van kunstgras hier gelukkig nog is uitgebleven is het niet verrassend dat er overdag regelmatig foerageerende *scholeksters* zijn te vinden. Een enkele keer meldt zich ook een *kievit*.
En langs een slootrand brengt zowel een paartje *knobbelzwanen* als *nijlganzen* als ook *Canadese ganzen* hun jongen groot. Van laatstgenoemde soort worden hier zo nu en dan ook groepen tot 45 exemplaren waargenomen. Hier vliegen ook veel *boerenzwaluwen* rond, enkele malen strijkt er een *lepelaar* neer en aan de rand van het terrein broedt de inmiddels in de bebouwde kom

schaars geworden *spreeuw*. Zingende vogels zijn ook volop actief, van bedreven muzikanten als *bosrietzanger* en *tuinfluiter* tot 'zang'vogels als *braamsluiper* en *holenduif*.
Bij de Loolaan krast en kraakt begin mei de *kleine karekiet*. Vanaf 22 mei krijgt deze even verderop gezelschap van de *bosrietzanger*. De 'gewone' *rietzanger* zingt die dagen bij remiseterrein Westvliet. En – als ik me even een uitstapje mag permitteren - de zeldzame *struikrietzanger* laat zich in dezelfde periode beluisteren wat verderop noordwaarts langs de spoorlijn tussen Mariahoeve en Voorschoten.
Op 29 mei vlogen 14 *vale gieren* boven Voorburg. Ze zijn die dagen op meer plekken waargenomen in de kustprovincies. De laatste jaren komt het vaker voor dat ze noordwaarts afdwalen, maar het blijft uitzonderlijk om ze in de Hollandse luchten te zien zweven. Normaliter horen ze thuis in landen als Spanje en Portugal, vermoedelijk zijn deze exemplaren ook weer die kant op gegaan.

Een *bosuil* verblijft veelvuldig in de groenstrook vlakbij station Laan van Nieuw Oost-Indië. Iets noordelijker langs de spoorlijn wordt de schuwe *appelvink* zo nu en dan gezien. Daar dribbelen ook *witte kwikstaarten* heen en weer, gezien het seizoen wijst de aanwezigheid van enkele juvenielen op broedsucces van de ouders.
Op Park en golfbaan Leeuwenburgh huizen veel *halsbandparkieten*, nestelt de *boomklever* en lacht de *groene specht* veelvuldig voorbijgangers toe. Bij de spoorsloot wordt met regelmaat de ijsvogel gezien.
Tenslotte kunnen we op de rand van Voorburg bij ziekenhuis Sint Antoniushove een *slechtvalk* tegenkomen die daar al langere tijd huist. Deze heeft zelfs een bijnaam gekregen: 'Pietje'.....

Boomklever

Oud-secretaris Jeen Poeder overleden

Op 20 april 2020 overleed Jeen Poeder, bijna 95 jaar oud. Jeen was de eerste secretaris van de Haagse Vogelbescherming na de bestuurswisseling in 1975 en bekleedde deze functie tot 1983.
Jeen heeft ontzettend veel werk verzet om de vereniging destijds weer op de rails te zetten. Daarnaast was hij lid van de propagandacommissie en heeft hij het initiatief genomen om in het jaarverslag de inventarisatiegegevens van alle getelde gebieden in een overzichtelijke tabel te zetten. Hij was ook vogelconsulent voor Vogelbescherming Nederland en hij had zitting in de overlegwerkgroep Vlietland waarin hij met verve het standpunt van de Haagse Vogelbescherming inbracht bij het streven om de Meeslouwerpolder voor de vogels te behouden. Toen dat niet meer mogelijk bleek was hij betrokken bij de realisatie van de huidige Vogelplas Starrevaart.

Verenigingswinkel

Voor informatie, publiciteit en verkoop

De winkel is geopend tijdens de Open Dagen van Vogelopvang de Wulp

Diverse vogelkijkgidsjes v.a.	9,95
DVD met 5 Haagse natuurdocumentaires *Ooievaars Natuurlijk*	10,00
Serviesgoed met vogelafbeeldingen v.a.	4,50
Raamstickers (3st. A4) wit en zwart	3,00
Vogelherkenning- en zoekplaten	0,50
Vogelkaarten v.a.	1,00
Vogelpennen, vogeltassen	3,50
Vogelparaplu	7,50
Diverse wintervoerartikelen v.a.	2,50
Finstick, (verrekijkerstatiefje)	12,00

Duurzame nestkasten in 14 modellen.
Foto's en prijslijst op de website
www.haagsevogels.nl
Bestellen via info@haagsevogels.nl

Plaatjes voor mezennestkasten	2,00

Vogelopvang De Wulp
Heliotrooplaan 15
2555 MA Den Haag
Telefoon: 070 - 323 15 68

IBAN: NL83 INGB 0005 0926 75

E-mail: *info@vogelopvangdewulp.nl*
Website: *www.vogelopvangdewulp.nl*
facebook.com/vogelopvangdewulp/

Contact

Bestuur

Hans Elders	voorzitter
Jeroen Melcherts	secretaris
Rob de Jong	penningmeester
Rogier Mos	lid
Frits IJzendoorn	lid
John Woudstra	lid

Correspondentieadres bestuur
Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
E-mail: *info@haagsevogels.nl*

Algemeen bankrekeningnummer
IBAN: NL12 INGB 0003 5861 85

Functionaris privacybescherming
Jeroen Melcherts

Contributie
De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar voor volwassenen; jeugdleden tot 18 jaar gratis; lidmaatschap voor het leven: € 250,00 minimaal. Betaling op IBAN NL49 INGB 0000 275200 t.n.v. Haagse Vogelbescherming.

Ledenadministratie
Voor aanmelden van nieuwe leden, adreswijzigingen en contributiebetaling kunt u terecht bij de ledenadministratie:
Rob de Jong
tel. 070 - 352 2940
e-mail: *hvbledenadm@gmail.com*

CEL
Contactpersoon: Muriel Kommer
Voor informatie, tel. 06 - 26 30 06 20
E-mail: *hvbexcursies@live.nl*

Commissie Veldwerk
Contactpersoon:
Boudewijn Schreiner, tel. 06 19 77 88 93

Algemene informatie
E-mail: *info@haagsevogels.nl*
Website: *www.haagsevogels.nl*
https://www.facebook.com/HaagseVogels/
Vogelopvang De Wulp, tel. 070 - 323 15 68

Alarmnummer Milieuzaken
Voor spoedeisende zaken als kappen en snoeiwerkzaamheden in de broedtijd
- Den Haag noord:
  Adri Remeeus, tel: 06 - 53 42 56 02
- Den Haag zuidwest:
  Ruud van der Waard, tel: 06 - 47 46 01 59
- Leidschendam-Voorburg:
  Martin van de Reep, tel: 06 - 54 75 89 50

RINGFOTOFOCUS.nl

DE VERREKIJKERSPECIALIST VAN DEN HAAG

Maak opnieuw kennis met Rob ter Ellen, de verrekijker- en telescoop expert van Nederland!

Rob ter Ellen is zonder twijfel autoriteit op het gebied van verrekijkers en telescopen, het onmisbare gereedschap voor enthousiaste natuur- en vogelliefhebbers! Na jarenlang actief te zijn geweest vanuit de winkel in Voorburg, is zijn grote assortiment nu ondergebracht in de ruimere winkel aan de Thomsonlaan in Den Haag. Samen met eigenaar **Richard van Gessel** van de winkel aldaar, is Ringfoto Focus nu naast camera-specialist ook expert in alles op het gebied van natuurfotografie en vogels kijken! Het assortiment bestaat naast heel veel verrekijkers uit de beste camera's, objectieven, statieven, (rug)tassen en vele accessoires. Ringfoto Focus bewijst dat vakkennis, perfecte service en een zeer scherpe prijsstelling prima samengaan!

"Vrijwel alle Swarovski kijkers uit voorraad leverbaar. Dat is nog eens kijken en vergelijken!"

Specialist in telescopen en digiscoping!

SWAROVSKI OPTIK

Alles voor de natuurfotograaf van o.a. Canon, Nikon, Sony, Sigma, Tamron

Geluids-opname apparatuur

Wild-camera's

Groot assortiment statieven van o.a.
Benro
Gitzo
Leofoto

SWAROVSKI OPTIK | Leica | opticron | ZEISS | Bushnell | Nikon

Thomsonlaan 96 | 2565 JE | Den Haag | 070-3638398 | denhaag@ringfotofocus.nl